

Sanja Vulić
Zagreb

OSNOVNE ZNAČAJKE SUGLASNIČKOGA SUSTAVA GOVORA OTOKA DRVENIKA KRAJ TROGIRA

UDK: 811.163.42'342.623 (497.5 Drvenik) (210.7)

Rad primljen za tisak 14.05.2003.

Čakavska rič, Split, 2003.

Izvorni znanstveni članak
Originalscientific paper

Recenzenti: Josip Lisac, Joško Božanić

U radu se analiziraju konsonantske značajke u govoru otoka Drvenika. Opisuju se značajke koje su tipične za čakavsko narječje, ali i one koje su manje svojstvene tomu narječju. Najnovija zapažanja, koja se temelje na vlastitom terenskom istraživanju, uspoređuju se sa starijim podatcima iz postojeće literature.

U konsonantizmu drveničkoga govora, koji pripada južnočakavskomu ikavskomu dijalektu čakavskoga narječja, postupno se zbivaju promjene, pa istraživači u razmaku od nekoliko desetljeća bilježe te pomake. Tu prije svega valja spomenuti u novije vrijeme uglavnom izjednačenu artikulaciju fonema *č* i *ć*. Taj je proces tekao postupno. Prije više od pola stoljeća dijalektolog Mate Hraste zabilježio je tzv. srednji fonem *č* u riječima *kūča*, *nôč*, *putič*, *čepič* itd. u Arbaniji, Žednom i Okruku na Čiovu te u mlađega naraštaja u Grohotama na Šolti, a spominje i generalnu zamjenu *ć* > *č* u gradu Trogiru.¹ Budući da Drvenik u tom kontekstu ne spominje, očito je da u to doba još nije bio zahvaćen spomenutom promjenom. Dvadesetak godina poslije, u vrijeme istraživanja onomastičara Petra Šimunovića, stanje je već donekle drukčije. Taj autor bilježi promjenu *ć* > *č* u toponimima

¹ Vidi: Mate Hraste, Osobine govora otoka Šolte, Čiova, Drvenika i susjedne obale, *Rad JAZU*, knj. 272, Zagreb, 1948., str. 131.

Mandroč i *Ártič*,² a već tada registrira srednji glas *č* u suglasničkom skupu -šć- > -šč-, npr. *Bobövišća*,³ *Gräovišća*⁴ itd. Danas se situacija bitno promijenila. U drveničkom govoru, vjerojatno pod utjecajem govora prestižnih gradskih središta Trogira i Splita, uglavnom je u potpunosti prevladalo srednje *č*, osobito u mlađega naraštaja. Tako se Drvenik pridružio nizu čakavskih govora u kojima se dogodila takva neutralizacija (npr. uz govore koje je naveo M. Hraste, tom nizu pripada govor Hrvatskoga Groba u Slovačkoj, govori nekoliko čakavskih sela u južnom Gradišću u Austriji, već spomenuti govor grada Splita, govor otoka Vrgade te u novije vrijeme i govori Staroga Grada na Hvaru te Oštarija kod Ogulina. Valja napomenuti da postoje i govori u kojima se umjesto *č* i *ć* rabi samo fonem *č* (npr. govor Bajngroba u srednjem Gradišću u Austriji i Kukljice na Ugljanu) ili pak samo fonem *ć* (npr. u Vodicama kod Šibenika i Šepurinama na otoku Prviću). Pritom je znakovito da su svi ti govori locirani, ili su u prošlosti bili locirani u blizini inonarječnih govora, a tako je i s govorom Drvenika. Ovom se nizu može pridružiti i čakavski jugozapadni istarski dijalekt koji je genetski štokavski, a također ga karakteriziraju uglavnom izjednačeni fonemi *č* i *ć*. Proces izjednačenja *č* i *ć* u drveničkom govoru još uvijek nije dovršen, pa se i danas mogu čuti, osobito od starijih ljudi, ostvaraji kao npr. *Božič*, *ćér*, *jã ću*, *ćútit* u značenju 'osjećati', *dôć*, *ĩć*, *ĩć ćã*, *ôće li*, *pôć* i dr. Te se inačice ne realiziraju sustavno pa ih već u mnogih izvornih govornika zamjenjuju ostvaraji sa srednjim *č*. Da je proces neutralizacije *č* i *ć* više ili manje novijega datuma, svjedoči i jezikoslovac Blaž Jurišić, koji je u povijesnim spisima otoka Vrgade iz 17., 18. i početka 19. stoljeća zapazio točno razlikovanje tih dvaju fonema,⁵ dok u njegovo vrijeme te razlike u vrgadinskom govoru više nije bilo.

Fonem *dž* se u drveničkom govoru ne realizira, nego se zamjenjuje fonemom *ž*, npr. *žěp*, a u novijim posuđenicama i fonemom *j*, npr. *jěmper*. Fonem *đ* također nije svojstven drveničkomu govoru, ali se ipak realizira u pojedinim primjerima. Praslavenski skup **dj* u pravilu je dao *j*, kao što je uobičajeno u čakavaca, npr. *mlãji*, *prěja*, *sãje*, *žěja*. Fonem se *j* realizira i u tuđicama, kao npr. *jãvãl*, *jãrdĩn* itd. Skupina *jd* u prezenskim oblicima glagola *dôć*, *izãć*, *nãć*, *pôć* i dr. ostaje nepromijenjena, tj. ne mijenja se u *đ*, npr. *dôjden*, *nãjden*, *izãjden*, *pôjden*. Unatoč tomu, pod utjecajem nedalekih govora novoštokavskoga ikavskoga dijalekta, *đ* se ostvaruje u analoškom prezenskom obliku *ĩđen* (pored *ĩden*). Taj oblik M. Hraste nije zabilježio pa se može smatrati novijom pojavom.

U čakavaca uobičajena depalatalizacija *lj* > *j* u drveničkom govoru nije česta pa je fonem *lj* uobičajen. Ostvaruje se u različitim položajima u domaćim riječima, npr. *Tri krãlja*, *nědilja*, *pöstelja*, *Striljãvci*, *vãljat*, *zãtiljak* i u posuđenicama, npr. *bĩlja*, *bũtilja*, *fãmelja* itd. Često se realizira kao rezultat novoga jotovanja nakon gubljenja poluglasa u sekundarnim skupinama *pj*, *bj*, *mj*, *vj* i pojave epentetskoga *l* iza labijala, npr. u pridjevu *dĩblji*, u imenici *grôblje*, u imenu *Dãmljãn*, u blagdanskom imenu *Jãkovljeva*. Pritom je zanimljivo da u novijoj posuđenici *pôtrkôvje* epenteza, a time i novo jotovanje, izostaju. Fonem *lj* se u drveničkom govoru ostvaruje i kao rezultat novoga jotovanja poslije gubljenja poluglasa u sekundarnom praslavenskom skupu **lj*, npr. *ũlje*, *zělje*. U današnjem drveničkom govoru

² Vidi: Petar Šimunović, Onomastička istraživanja Velog i Malog Drvenika, *Ljetopis JAZU*, knj. 71, Zagreb, 1966., str. 351-352.

³ Isto.

⁴ Isto, str. 352.

⁵ Vidi: Blaž Jurišić, *Rječnik govora otoka Vrgade*, knj. 1, JAZU, Zagreb, 1966., str. 33.

česte su dublete, od kojih jedna sadrži fonem *lj*, a druga, kao što je to uobičajeno u čakavaca, fonem *j*, npr. *črljēn* i *črjēn*, *ljūdi* i *jūdi*, *škólj* i *škój*, *žūlj* i *žūj*. Dublete u kojima alterniraju fonemi *lj* i *l* posve su iznimne, npr. *kljūč* i *kluč*, ali i općenito je depalatalizacija *lj* > *l* u drveničkom govoru rijetka. Inače je uobičajenost fonema *lj* u drveničkom govoru već zabilježio M. Hraste.⁶

Osim u već spomenutim primjerima, novo jotovanje je izvršeno i nakon redukcije poluglasova u sekundarnim praslavenskim skupinama **db/bj* i **tʃ/bj*, npr. *brāča*, *cvīče*, *grōžde*, *rōđāk*. Riječ *nećak* u drveničkom govoru nije uobičajena jer se rabe leksemi *brātić* i *sēstrić* u tom značenju. Primjeri **db/bj* > *đ* srazmjerno su ipak noviji i vjerojatno su nastali pod utjecajem standardnoga jezika. Stoga nije začudno što se na tom mjestu ostvaruje i fonem *j*, a uz ostvaraj *grōžde* usporedno rabi i starija inačica *grōžje*.

Refleks praslavenskih skupova **stj* i **skj* u drveničkom je govoru redovito *šč*, npr. *gūščerica*, *ščāp*, *ščūcavica*, *Vodokršće* itd. Refleks praslavenskih skupova **zdj* i **zgj* uglavnom je tipično čakavsko *žj*, npr. u imenici *mōžjani* ili u genitivnom obliku *dāžja*. U određenim pozicijama refleks je samo fonem *ž*, kao i inače u čakavaca, npr. u nominativnom obliku *dāž*, i pripadajućim glagolskim oblicima *dāžit* – *dažī* – *dāžilo je*, *nādažit* – *nādaži*. Nije isključen ni refleks *žd*, npr. u glagolu *zvīždat* – *zvīžden*. Slično je stanje bilo i u vrijeme istraživanja M. Hraste.⁷

Sustavnost realizacije fonema *h* u drveničkom je govoru u znatnoj mjeri narušena. U inicijalnoj se poziciji najčešće reducira, npr. *lād*, *ōbotnica*, ali ne beziznimno jer supostoje fonološke inačice *ōdit* i *hōdit*. Česti su i primjeri u kojima se *h* ostvaruje u dočetnom položaju, npr. *grāh*, *grīh*, *mīh*, *prāh*, *tlēh* / *klēh*. Kao što se može i očekivati, u tim se riječima *h* čuva i u promijenjenoj poziciji kada više nije na kraju riječi, npr. u genitivnim oblicima *grāha*, *grīha*, *mīha*, *prāha*, *tlēha* / *klēha*. U tim se oblicima fonem *h* realizira i onda kada se ne artikulira u dočetnoj poziciji u nominativnom obliku, npr. *vř* – *vřha*. U sredini se riječi, u intervokalnom položaju, fonem *h* artikulira i u različitim drugim primjerima, npr. *buhār*, *jūha*, *Mihōvīl*, *potpāzuha*, *pūhat*. Može se zaključiti da se fonem *h* u drveničkom govoru još uvijek dobro čuva, pogotovo kada se zna da je već M. Hraste u mlađega naraštaja zabilježio inačicu *buār*, a ipak je do danas prevladala inačica *buhār*.⁸ Ukoliko je *h* zamijenjeno fonemom *v*, kao u genitivnom obliku *krūva*, ta se zamjena analogijom prenosi i na nominativni oblik pa se *v* umjesto *h* ostvaruje na kraju riječi: *krūv*. Zamjena *h* > *v* događa se u još nekim primjerima u sredini riječi, npr. u glagolu *kūvat* s izvedenicama *kūvār*, *kūvarica* itd. Redukciju i supstituciju fonema *h* M. Hraste je objasnio utjecajem novoštokavskih ikavskih govora s kopna. Posebno valja istaći realizaciju fonema *h* u množinskom genitivnom nastavku *-ih*, npr. *bōrih*, *Dūhovih*, *vojnicih* itd. Ponekad se u sandhi položaju *h* ne artikulira, što je uvjetovano početnim fonemom sljedeće riječi, npr. *Ūnda su* i *pōsikli*. Čakavska značajka zamjene skupa *hv* fonemom *f* nazočna je i u drveničkom govoru, npr. *hvala* > *fāla*, *hvalit* > *fālit*. M. Hraste je za svoga istraživanja zabilježio promjenu *hv* > *f*, ali ne i promjenu *hv* > *v*.⁹ Zbog toga promjenu *hv* > *v* možemo smatrati novijom promjenom pod utjecajem nedalekih novoštokavskih ikavskih govora, unatoč tomu što postoje i drugi

⁶ Hraste, str. 133.

⁷ Isto.

⁸ Isto, str. 135.

⁹ Isto.

čakavski govori s tom promjenom, tj. *uhvatit* > *ùvatit*. U čakavaca poznata pojava zamjene inicijalnoga *f*- u nekim posuđenicama fonemom *h*-, događa se i u drveničkom govoru, npr. *fumar* > *humār*.

Protetsko se *j*-, inače karakteristično za čakavske govore, ostvaruje samo u pojedinim primjerima, npr. u prilogu *jòpe* < *i opet* te u imenicama *jūsta*, *jòbraz* i *jòko*, ali uz te se ostvaruje sve više rabe i inače *ūsta*, *òbraz* i *òko*. S druge strane, leksemi kao npr. *igrat* (*se*), *ime*, *iskra*, *ūho* itd. rabe se bez proteze. Ukratko, leksemi bez proteze postupno prevladavaju, a posve je izvjesno i da će u potpunosti prevladati. Protetsko se *j* ne realizira ni u prilogu *učer* u značenju 'jučer', u kojemu je čak i u standardnom jeziku sačuvana proteza (*v̄bčera* > *učer* > *jučer*). Još se može spomenuti da se početno *j*- ne artikulira u imenu *Ōsib* < *Josip*, a ta je pojava inače u skladu sa starom čakavskom glagoljaškom tradicijom.

Drvenički govor karakteriziraju i različite promjene suglasnika. Tako je npr. fonem *v* zamijenjen fonemom *b* u pridjevu *d̄iblji* i izvedenici *d̄ibljàk*, dok je u imenici *jápānj* u značenju 'vapno' inicijalno *v*- zamijenjeno fonemom *j*-. Inicijalno se *s*- u nekim stranim imenima zamjenjuje fonemom *š*-, npr. *Salvator* > *Šalvātōr*, *Silvestar* > *Šālve*, a isto tako i u općem leksiku, npr. tal. *settimana* > *šetēmāna* te u domaćoj riječi *šilo* u značenju 'sijelo'. Inače se u domaćim riječima prijelaz inicijalnoga *s*- > *š*- događa kao posljedica asimilacije na udaljenost, npr. *skričat* > *škričat*, *suša* > *šūša*, *sušit* > *šūšit*, a također i u pojedinim tuđicama, npr. *sumpreš* > *šūmpreš* (prema venecijanskomu *sopressa*), *sumprešavat* > *šūmprešavat*, tal. *semprevivo* > *šēmprevivo*. Drvenički govor poznaje i različite druge tipove asimilacije na udaljenost u domaćim riječima, npr. *žalosnjak* > *žālošnjāk*. U svim navedenim primjerima nepalatal se, pod utjecajem postponiranoga ili anteponiranoga palatala zamjenjuje palatalom. Međutim, ima i primjera u kojima se prednji fonem depalatalizira i zamjenjuje dentalnim sibilantom pod utjecajem drugoga dentalnoga sibilanta, npr. *žlica* > *zlica*. Usto su mogući i drugi tipovi asimilacije na udaljenost, kao npr. u posuđenici *procesija* > *prosēsija*. Naravno, moguća je i asimilacija pod utjecajem susjednoga fonema. Tako npr. palatal može utjecati na nepalatalni fonem koji mu je neposredno postponiran pa se taj zamjenjuje palatalom, npr. *Cvičnica* > *Cvičnjica*. Znatno je češće riječ o utjecaju nazala na fonem koji mu prethodi pa se taj fonem zamjenjuje drugim nazalom, npr. *davnina* > *damnina*, *pravnik* > *prānnik*, *ravnica* > *ramnica*, *ravno* > *rāmno*, *slavna Divica* > *slāmna Dīvica*, *uzglavnica* > *ūzglāmnica*. Zanimljivo je da se u istom govoru pri neposrednom kontaktu dvaju nazala može događati i obrnut proces pa drvenički govor poznaje i disimilaciju susjednih nazala, npr. *slamnica* > *slāvnica* u značenju 'slamarica', zatim *mnogo* > *mlōgo* i dr. Promjenu *slamnica* > *slāvnica* M. Hraste nije registrirao,¹⁰ pa je vjerojatno riječ o novijoj promjeni koja je uvjetovana promjenom *slavna* > *slāmna*, a događa se kao opreka toj promjeni. Razjednačuju se ponekad i susjedni dentali, osobito u posuđenicama, npr. *advenat* > *àgvenat*, *sendvič* > *sēngvič*. Osim susjednih, razjednačuju se i udaljeniji nazali u riječi, npr. u imenu *Jeronim* > *Jērolīm*, a također i udaljeniji dentalni sibilanti, npr. *prasac* > *prāšac*.

Suglasnici u prijedlozima neposredno ispred pojedinih riječi također mogu biti promijenjeni pod utjecajem početnoga fonema u toj riječi. Takva je npr. promjena *s njim* > *š njīn* jer se fonem *s* zamjenjuje palatalom *š* pod utjecajem palatala *nj*. Osim promjenom fonema, disimilacija se u drveničkom govoru provodi i dodavanjem ili pak redukcijom

¹⁰ Isto.

fonema. Tako se npr. u riječi *bùnbrig* umetanjem fonema *n* međusobno udaljavaju dva *b*. S druge strane, u riječi *làživac* < *lažljivac* disimilacija se postiže redukcijom fonema *lj*. Kada se u nekoj riječi jedan neslogotvorni fonem pojavljuje dva puta, prvi se od tih ostvaraja također može reducirati, npr. *brunzin* > *brùžīn*, *krumpir* > *kunpīr*. U tom se posljednjem primjeru dogodila i promjena *m* > *n* na kraju sloga unutar riječi, a ispred suglasnika.

Spomenuta promjena je u drveničkom govoru redovita u gramatičkim morfemima, npr. *rukūn*, *u mòjen dītīnstvu*, *nisan*, *slūšan*, *umīsin*, *zīvan*, u zamjeničkim oblicima, npr. *š njīn* < *s njim*, *š njūn* < *s njom*, *in* < *im*, *nan* < *nam*, *van* < *vam*, u brojevima, npr. *òsan*, uključujući i brojevine složenice kojih su ti brojevi dio, npr. *sedandesēt*, i priložnim završecima ako su nastavačkoga podrijetla, npr. *īstun* < *īstom*, a može se ostvariti i na kraju unutarnjih slogova u riječi, ako iza njih slijedi suglasnik, npr. u riječi *sètēnbar* ili u genitivnom obliku *stōnka* (prema Nsg. *stōmak*). Analogijom prema riječi *sètēnbar*, realizira se *n* u nazivu *òtōnbar* kao kompenzacija za reducirani fonem *k*.

Stari skup *čr*; uobičajen u čakavaca, u drveničkom je govoru djelomice sačuvan, npr. *črīvo*, *čr̄v*, ali u pridjevu *crjēn* / *cr̄ljēn* / *cr̄vēn* izostaje u svim inačicama, a isto tako i u pridjevu *cr̄n*. Ostvaraj *crjēn* / *cr̄ljēn* razvio se iz staroga oblika *črbvjen* > *črbvljen* iz kojega se razvila i inačica *cr̄vēn*.¹¹ Premda s drugim naglaskom, sve tri inačice pridjeva *crven* zabilježio je već M. Hraste,¹² a sve su se u tom govoru održale do danas.

Tipično čakavsko slabljenje napetosti prvoga od dvaju suglasnika u bezvučnom suglasničkom skupu vrlo je izraženo u drveničkom govoru. Zbog slabljenja napetosti afrikata se ispred okluziva zamjenjuje frikativom, npr. *drvenički* > *drveniški*, *Pločka* > *Plōška*, *vojnički* > *vojniški*, Gsg. *rūška* (prema Nsg. *rūčak*) itd. Iz istoga se razloga prvi od dvaju okluziva zamjenjuje frikativom, npr. *zipka* > *zivka*, a stariji naraštaj rabi i ostvaraje u Gsg. *lāhta* i *nōhta* (prema Nsg. *lākat* i *nōkat*), dok mlađi govore *lākta* i *nōkta*. Inače, premetanjem suglasnika *v* i *k* u drveničkom se govoru realizira inačica *zīkva*. Na višem stupnju slabljenja napetosti prvi od dvaju okluziva u takvom skupu se reducira, npr. genitivni oblik *četvrtka* > *črtvrka* (prema Nsg. *četvrtak* u kojem se između ta dva okluziva realizira tzv. nepostojano *a*), *potplat* > *pōplat*, *oktobar* > *òtōnbar*, *septembar* > *sètēnbar* (uz već spomenutu promjenu *m* > *n*), a isto tako i okluziv ispred frikativa, i to u sredini riječi, npr. *Gospe Lurdska* > *Góspe Lūrska* ili pak u inicijalnom bezvučnom konsonantskom skupu takvoga tipa, npr. Gsg. *psa* > *sá*. Iz tog se razloga reducira i okluziv ispred afrikata, kao prvi od dvaju suglasnika u inicijalnom bezvučnom konsonantskom skupu, npr. *kcer* > *čēr*, *pčela* / *pčelar* > *čēla* / *čelār*. Na mnoge od tih promjena također je upozorio M. Hraste.¹³

Redukcije zbog slabljenja napetosti prvoga od fonema u skupu moguće su i u sandhi položaju, obično kada se u susjedstvu nađu dva okluziva. Pritom se prvi od njih može reducirati, bilo da su u kombinaciji dva bezvučna, npr. *za kúpi(t) krūva*, bilo bezvučni i zvučni okluziv, npr. *pē(t) gōdīn*, dva zvučna, npr. *ka(d) bi* i sl. Premda su takve redukcije u sandhi položaju najčešće u kontaktu dvaju suglasnika, moguće su i u kontaktu okluzivnoga suglasnika i samoglasnika, npr. *Kosīr nōsin ka(d) īden ù brime*.

U drveničkom se govoru događaju i različite druge suglasničke promjene. Tako se npr. u glagolu *zdrijat*, odnosno pridjevu *zdrīl*, između zvučnoga spiranta *z* i likvide *r* umeće zvučni dental *d*. Takva artikulacija epentetskoga dentala česta je u čakavskim govorima, a

¹¹ Vidi: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 1, str. 276.

¹² Hraste, str. 133.

¹³ Isto, str. 132 i 135.

jezikoslovac Stjepan Ivšić je opisuje kao fonološko-fiziološku pojavu koja se susreće i u litavskom, a također i u germanskim jezicima.¹⁴ Pridjev *zdril* zabilježio je i M. Hraste.¹⁵

U značenju 'tlo' rabe se fonološke inačice *tlēh* i *klēh*. Naime, iz staroga oblika *tblo* razvio se nominativni oblik *tle* s priložnom oznakom *po tleh*. Oblik *tleh* postupno je preuzeo službu nominativa. Promjenom *tl > kl* pojavila se i inačica *kleh*.¹⁶ Imenica *gnjila* u značenju 'glina' razvila se iz praslavenskoga naziva **glina*. Premetanjem sonanata ostvarena je promjena *glina > gnila*, a zatim promjena *gn > gnj*. Drvenički leksemi *càblo* i *càklo* razvili su se iz praslavenskih oblika **stblo* i *stkló*. Budući da se poluglas nalazio u jakom položaju, refleksom *b > a* dobiveni su oblici *stablo* i *staklo*. Premetanjem dentala *st > ts* te promjenom *ts > c* ostvaruju se *càblo* i *càklo*.¹⁷ Iz imenice *càklo* izveden je pridjev *càklast*, koji pripada novijem leksičkom fondu. Oblik *càkāl*, kao morfološka inačica naziva *càklo* vjerojatno potječe od množinskoga genitivnog oblika koji je preuzeo funkciju nominativa jednine, a moguće su i analogije prema nominativnim oblicima imenica *jāval*, *skināl* i sl.

Za razliku od u standardnom jeziku prihvaćenoga infinitivnoga oblika *trčati* s promjenom *k > č* u odnosu na praslavenski korijen **trk-*, u drveničkom se govoru rabi ostvaraj *trkat* / *trkat* koji je inače uobičajen u brojnim novoštokavskim ikavskim govorima. Taj bi se infinitivni ostvaraj mogao protumačiti analogijim prema riječima *trk* i *trka*. Međutim, to nije jedina razlika toga glagola u odnosu na književni jezik. Standardnojezični glagol *trčati*, sa svojim prezentskim nastavcima *-īm, īš...* te u 3. licu množine nastavkom *-ē*, pripada 1. razredu V. vrste. S druge strane, drvenički glagol *trkat* / *trkat*, čija osnova završava na *-k*, sa svojim prezentskim nastavcima *-jen, -ješ...* te u 3. licu množine nastavkom *-ju*, pripada 3. razredu V. vrste. Zato se u svim prezentskim oblicima događa promjena *kj > č* po jotacijskim pravilima, tj. *trčen* / *trčen*, *trčeš* / *trčeš*... te u 3. licu množine *trču* / *trču*. Analogno prezentu *měčen*, u drveničkom se govoru ostvaruje infinitivni oblik *měčat*, a ne kao u standardnom jeziku *metati* - *mećem*. Zbog toga drvenički glagol *měčat* pripada 2. razredu V. vrste, a standardnojezični glagol *metati* 3. razredu V. vrste. Promjena *že > re* u svim prezentskim oblicima glagola *mōč* (osim u trećem licu množine) redovita je u drveničkom govoru, kao i inače u čakavštini, zapadnoj štokavštini i kajkavštini.¹⁸

Pod utjecajem štokavštine drvenički govor poznaje i sibilizacijske promjene *k > c*, npr. *brk* - *brci*; *g > z*, npr. *bunbrig* - *bunbrizi* i *h > s*, npr. *Duh* > *Dūsi*. Nekoliko analognih, ali ne istih primjera zabilježio je M. Hraste,¹⁹ pa je stoga jasno da sibilizacija ne pripada najnovijim promjenama u tom govoru.

Prema tomu, u drveničkom suglasničkom sustavu možemo pratiti promjene od onih koje su već prije više desetljeća bile jasno registrirane, preko onih koje su se u to doba tek naslućivale, do promjena koje su u znatnijoj mjeri događaju tek u novije vrijeme.

¹⁴ Vidi: Stjepan Ivšić, *Slavenska poredbena gramatika*, Školska knjiga, Zagreb, 1970., str. 138.

¹⁵ Hraste, str. 135.

¹⁶ Skok, knj. 3, str. 477.

¹⁷ Isto, str. 323 i 325.

¹⁸ Tu je naime riječ o vrlo staroj promjeni fonema *ž* koji je, ako se nalazio u skupu samoglasnik (bilo koji) + *ž* + *e* prelazio u *r* (u ovom primjeru to je promjena *ože > ore*). Naravno, ta se promjena ne odnosi na treće lice množine koje je drukčijega oblika i fonemskoga sastava.

¹⁹ Hraste, str. 135.

BASIC CHARACTERISTICS OF THE CONSONANTAL SYSTEM OF THE SPEECH
ON THE ISLAND OF DRVENIK NEAR TROGIR

Summary

The article analyses the consonantal characteristics of the speech on the island of Drvenik. It describes the characteristics that are typical for the Čakavian vernacular, as well as the ones less characteristic for that vernacular. Newest observations based on own on-site research are compared to older data from existing literature.

LE CARATTERISTICHE FONDAMENTALI DEL SISTEMA CONSONANTICO
DELLA PARLATA DELL'ISOLA DI DRVENIK PRESSO TROGIR

Riassunto

Lo studio analizza le caratteristiche consonantiche nella parlata dell'isola di Drvenik. Si descrivono le caratteristiche che sono tipiche dell'idioma ciacavo, ma anche quelle meno tipiche. I risultati delle indagini più nuove, che si fondano sulla personale ricerca sul terreno, sono messi a confronto con quelli più datati della letteratura esistente.

Podaci o autoru:

Mr. Sanja Vulić radi u Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU u Zagrebu, ulica Ante Kovačića 5, kao suradnik na projektu Istraživanje hrvatskih dijalekata čiji je voditelj akademik Milan Moguš; kućna adresa: Lastovska 11, tel. 01/61-58-046